

**МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ**

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

підготовки бакалаврів
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 071 Облік і оподаткування
освітньо-професійна програма «Облік і аудит»

Укладач: доктор економічних наук, професор Проскуріна Н.М.

ЗМІСТ

Вступ	3
I. Завдання для практичної роботи студентів	6
Тема 1. Теоретичні основи та нормативне регулювання внутрішнього аудиту.	6
Тема 2. Концептуальні основи створення та функціонування служби внутрішнього аудиту підприємства.	8
Тема 3. Організація та методика планування внутрішнього аудиту фінансових звітів.	11
Тема 4. Організація та методика процесу виконання внутрішнього аудиту фінансових звітів.	13
Тема 5. Організація та методика проведення внутрішнього аудиту ефективності системи внутрішнього контролю бізнес-процесів.	17
Тема 6. Організація та методика проведення внутрішнього аудиту окремих систем управління на підприємстві	19
II. Рекомендована література	23

ВСТУП

У сучасних умовах одним із найбільш дієвих інструментів, що уможлиблює виявлення спроби підвищення ефективності бізнесу, і, отже, однією з конкурентних переваг компанії може стати внутрішній аудит. Питання корпоративного внутрішнього аудиту є особливо актуальне в Україні, оскільки внутрішній аудит в нашій країні функціонує протягом нетривалого періоду часу та його традиції ще не сформувалися. Залежно від законодавчо-нормативно бази, розміру організації та особливостей бізнесу функція внутрішнього аудиту може бути обов'язковою або опціональною, створеною в організації або відданою на аутсорсинг, великою або малою. У будь-якому із зазначених вище випадків, внутрішній аудит повинен здійснюватися компетентними та професійними фахівцями із урахуванням ризиків, властивих діяльності організації. У наш час такі посади, як внутрішній аудитор, провідний аудитор, менеджер із внутрішнього аудиту, головний аудитор тощо, займають повноправне місце в штатних розписах організацій.

Предметом навчальної дисципліни є питання організації та методології внутрішнього аудиту як різновиду економічного контролю, професійної діяльності та науки, опанування положень з організації та методики внутрішнього аудиту підприємств, його взаємозв'язок з системою зовнішнього (незалежного) аудиту та державного контролю

Об'єктом вивчення є процес виконання контрольних процедур, згідно зі стандартами міжнародної практики внутрішнього аудиту

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні у студентів теоретичних знань і набуття практичних навичок щодо організації та проведення систематичного оперативного контролю та внутрішнього аудиту, як функції оперативного управління підприємством.

Завданнями вивчення дисципліни є засвоєння теоретичних основ функціонування внутрішнього аудиту як системи контролю бізнес-процесів, систем ризиків і корпоративного управління; опанування міжнародними стандартами внутрішнього аудиту, Кодексу професійної етики внутрішніх аудиторів; набуття практичних навичок щодо організації та планування внутрішнього аудиту, виконання комплексу окремих аудиторських процедур, а також заходів щодо запобігання внутрішньо корпоративним розкраданням

У процесі навчання студенти здобувають необхідні знання в ході аудиторної роботи – під час лекційних та практичних занять, а також

позааудиторної самостійної роботи – виконання індивідуальних завдань і завдань самостійної роботи, що сприяє успішному засвоєнню навчальної дисципліни, а також нормативно-правової бази аудиторської діяльності.

Навчальна дисципліна «Організація та методика внутрішнього аудиту» передбачає засвоєння студентами знань змісту та розуміння світового досвіду впровадження міжнародних стандартів аудиту, а також набуття здатності здійснювати аудит фінансової звітності та надавати аудиторські послуги відповідно до положень міжнародних стандартів аудиту. Наведена навчальна дисципліна є вибірковою для підготовки фахівців зі спеціальності «Облік і оподаткування».

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти **мають:**

розуміти сутність системи внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту, демонструвати знання теоретичних засад проведення внутрішнього аудиту;

– демонструвати належний рівень знань міжнародних і національних стандартів внутрішнього аудиту;

– виявляти розуміння сутності ризик-орієнтованого підходу щодо проведення внутрішнього аудиту, оцінювати і підвищувати ефективність процесів управління ризиками, контролю та корпоративного управління;
– розробляти й застосовувати інструменти організації внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту, готувати загальний план перевірок, застосовувати аудиторські процедури, а також документувати результати проведення внутрішнього аудиту;

– виявляти розуміння сутності та особливостей внутрішнього аудиту в державному секторі;

– демонструвати вміння розробляти, організовувати, проводити та документувати завдання щодо внутрішнього аудиту в державному секторі з урахуванням вимог національних нормативно-правових актів.

Загальні компетентності, що будуть сформовані у здобувача вищої освіти в результаті опанування дисципліни:

– знання змісту та розуміння світового досвіду впровадження міжнародних стандартів внутрішнього аудиту;

– здатність організувати діяльність служби внутрішнього аудиту на підприємстві, установі, організації;

– вміння здійснювати внутрішній аудит відповідно до положень міжнародних стандартів внутрішнього аудиту.

Важливим складником системи набуття професійних компетентностей з навчальної дисципліни є виконання практичних завдань на семінарських і

практичних заняттях. Такі завдання мають на меті вироблення у студентів навиків групової роботи, ораторської майстерності, публічних виступів, а також підтримання партнерських стосунків у ході вирішення ситуаційних завдань чи розроблення комплексних проєктів. Для виконання передбачених практичних завдань необхідно мати знання, отримані в результаті вивчення навчальних дисциплін: «Фінанси», «Фінансовий облік», «Аудит».

Методичні рекомендації мають на меті допомогти студентам якісно підготуватися до аудиторних занять та перевірити рівень засвоєння матеріалу через відповіді на запитання, тестування, вирішення практичних завдань.

I. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1.

Теоретичні основи та нормативне регулювання внутрішнього аудиту.

Завдання 1.

В таблиці наведено елементи систем внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту

Характеристика	Система внутрішнього контролю	Система внутрішнього аудиту
Мета		
Суб'єкт		
Об'єкт		
Замовник		
Виконавець		
Підпорядкованість		
Метод		

Необхідно:

1. Заповнити порівнянну таблицю системи внутрішнього контролю і системи внутрішнього аудиту.

Завдання 2.

При підготовці до аудиту річної фінансової звітності за звітний рік незалежною аудиторською фірмою СВА ТОВ «Техноком» здійснила вибіркочну перевірку з метою підтвердження достовірності залишку виробничих запасів (ф. 1 «Баланс») інвентаризацію запасів у лакофарбовому цеху (матеріально відповідальна особа – Грочкун Віра).

За результатами інвентаризацій внутрішній аудитор Рочуп Сергій встановив нестачу фарби на суму 4 600 грн.

Ситуація 1. Про виявлену нестачу внутрішній аудитор Рочуп Сергій не повідомив ані начальника СВА, ані директора ТОВ «Техноком» з причини родинних стосунків із Грочкун Вірою.

Ситуація 2. Про виявлену нестачу внутрішній аудитор Рочуп Сергій аудитор повідомив бухгалтера підприємства з обліку заробітної плати та порадив списати нестачу за рахунок заробітної плати Грочкун Віри.

Ситуація 3. Про виявлену нестачу внутрішній аудитор Рочуп Сергій повідомив директора ТОВ «Техноком» та зробив відповідні записи та розрахунки в Аудиторському звіті.

Необхідно:

1. Визначити, в якій ситуації внутрішній аудитор дотримався відповідних етичних норм, а в яких порушував норми Міжнародного Кодексу етики професійних бухгалтерів.

Завдання 3.

В таблиці наведено види внутрішнього аудиту залежно від об'єктів, що підлягають внутрішньому аудиту:

Об'єкт внутрішнього аудиту	Вид внутрішнього аудиту
Оцінка достовірності фінансової звітності	
Процес постачання матеріалів для виробництва продукції	
Дотримання суб'єктом господарювання вимог нормативно-правової бази	
Безпека інформаційних систем	
Виконання суб'єктом господарювання планових завдань щодо захисту навколишнього середовища від хибного впливу	
Окремий бізнес-проект із метою виявлення можливостей поліпшення господарської діяльності	

Необхідно:

1. Визначити вид внутрішнього аудиту залежно від об'єктів, що перевіряється.

Змістовий модуль 2.

Концептуальні основи створення та функціонування служби внутрішнього аудиту підприємства

Завдання 1.

У ТОВ «Оріон», що займається виготовленням кондитерських виробів, створено СВА. Регулювання роботи СВА здійснюється на підставі вимог Положення про СВА, затвердженого директором ТОВ «Оріон». Структура і зміст Положення про СВА визначається цілями, завданнями та функціями товариства, а саме:

- Вимога професіоналізму при проведенні перевірок означає відсутність у внутрішнього аудитора права на помилку.
- Керівник СВА має бути підзвітний головному бухгалтеру та/або начальнику економічного відділу ТОВ «Оріон».
- Втручання третіх осіб у процес визначення обсягу внутрішнього аудиту, проведення роботи та подання звітів за результатами перевірки припустимі за рішенням керівника служби внутрішнього аудиту ТОВ «Оріон».
- Керівник ТОВ «Оріон» розробляє для СВА політику і створює процедури з ефективного управління СВА.
- Внутрішній стандарт аудиту «Програма забезпечення і підвищення якості перевірок» вимагає, щоб керівник СВА розробив і реалізував програму підвищення якості перевірок, у рамках якої охоплюються всі аспекти внутрішнього аудиту, а також відстежується його ефективність на постійній основі.
- Зовнішні оцінки роботи СВА підприємства повинні проводитися, як мінімум, раз на 9 років кваліфікованим і незалежним аналітиком або групою аналітиків, які не є співробітниками ТОВ «Оріон».
- На етапі збору та документування інформації внутрішні аудитори зобов'язані формулювати висновки та представляти результати виконання аудиторського завдання на основі відповідного аналізу та оцінки.
- На етапі аналізу та оцінки доказів внутрішні аудитори повинні документально оформляти інформацію, необхідну для обґрунтування висновків і результатів аудиторського завдання.
- Складений за результатами внутрішнього аудиту висновок керівник СВА повинен до початку наступного звітного періоду (кварталу) довести до

відома уповноважених сторін, які можуть забезпечити розгляд результатів внутрішнього аудиту з належною увагою.

Необхідно:

1. Проаналізувати подані нижче окремі пункти Положення про СВА на відповідність їх вимогам Міжнародних стандартів професійної практики внутрішнього аудиту.

Завдання 2.

У масштабному бізнесі було створено підрозділ внутрішнього контролю (ПВК). При цьому в його склад включили тільки високопрофесійних внутрішніх аудиторів звітності.

Перше завдання цього ПВК – перевірити регіональний виробничий цех у м. Умань.

Бригада внутрішніх аудиторів виїжджає до м. Умань на підприємство. Але матеріали для здійснення перевірки не готові. Наявні тільки окремі накази з матеріального обліку. Інвентаризацію провести неможливо, тому що всі міжзаводські переміщення іксуються тільки в зошитах, і підписів немає. Рішення приймаються безпідставно: начебто відповідальні є, посадові інструкції є, але не відомо на підставі чого приймається рішення, співробітники, при появі внутрішніх аудиторів – хвилюються, небагатослівні.

У такій ситуації внутрішні аудитори спрямовує свої зусилля на звітність. І, звісно, виявляє в ній безліч недоліків.

За підсумками відрядження написаний Аудиторський звіт на 57 сторінок. Його суть викладена на одній сторінці і зводиться до того, що перевірка утруднена, а в повноті представлених документів і достовірності звітності вони взагалі не впевнені. Решта 55 аркушів – виявлені відхилення по неправильного списання матеріалів, невірному нарахування зарплати і оформлення авансових звітів. Аудиторський звіт надано власнику товариства, який, взагалі кажучи, залишився роботою бригади задоволений.

До того ж в звіті внутрішніх аудиторів звернуто увагу на необхідність суттєвих змін СВК (при цьому не сказано, що і як потрібно змінити).

За підсумками перевірки намічені заходи, але, так як фахівці з організаційного розвитку в ПВК, то доопрацювання процесів доручена

підрозділам, які їх і виконують. Природно, очікувати значних зрушень у внутрішньому контролі в такій ситуації скоріш за все не приходиться.

Через якийсь час ситуація повторюється: знову велика бригада внутрішніх аудиторів, і знову виходить перевірити тільки достовірність звітності. Зміни ж в бізнес-процесах мінімальні. За результатами перевірок відбуваються відповідні звільнення посадових осіб товариства (керівник служби внутрішнього аудиту – працює без змін).

Необхідно:

1. Необхідно проаналізувати зазначену ситуацію, визначити її причини та запропонувати необхідні дії для її вирішення.
2. Надати відповіді на запитання:
 - Чи були допущені помилки у процесі створення функції внутрішнього контролю?
 - Які помилки допущені в процесі кадрового підбору?
 - Які дії з боку власника були недоцільними?
 - Які дії необхідно зробити подалі, щоб уникнути усіх помилок та створити ефективну базу внутрішнього контролю?

Завдання 3.

В таблиці наведено інформація щодо рейтингу ризиків ПП «Мрія», яку узагальнила СВА:

Об'єкт аудиту	Попередня оцінка ризику	Рейтинг бізнес ризику
Готівкові розрахунки	незадовільно	високий
Дебіторська заборгованість за товари	задовільно	середній
Кредиторська заборгованість за податками	добре	високий
Платоспроможність	задовільно	високий
Стимулювання працівників	добре	середній
Достовірність проектно-кошторисної документації	незадовільно	низький
Модернізація очисних споруд	незадовільно	середній

Необхідно:

1. Визначити періодичність проведення внутрішнього аудиту окремих об'єктів ПП «Мрія» на основі рейтингу ризиків.

Змістовий модуль 3. Організація та методика планування внутрішнього аудиту фінансових звітів.

Завдання 1.

В таблиці наведені ситуації, які мають місце в діяльності підприємства:

Ситуація	Методичні прийоми, аудиторські процедури
Відсутність Головної книги на підприємстві	
Дані статей балансу на початок звітного фінансового року, що не відповідають даним балансу на кінець попереднього фінансового року	
Фактична кількість продукції на складі перевищує кількість, зазначену в первинних документах	
Касиром привласнено 30 000 грн.	
Товари, що надійшли від постачальника, не відображені на рахунках бухгалтерського обліку	
У рахунку-фактурі підпис бухгалтера не відповідає особистому його підпису	

Необхідно:

1. Визначити за допомогою яких методичних прийомів та аудиторських процедур можна встановити наведені в таблиці ситуації.

Завдання 2.

ТОВ «Країна-модерн», яке реалізує текстильну продукцію. Більшість реалізації проводиться у кредит, але невеликі підприємства купують товар за готівку. Процес реалізації за готівку полягає в наступному:

- покупці замовляють товари через відділ продажу, який складає декілька копій пронумерованих повідомлень;
- відділ відвантаження складає замовлення і надає його покупцю разом з копією повідомлення;

- покупець віддає повідомлення касиру, який вручну складає рахунок – фактуру на реалізацією;
- покупець сплачує касиру готівкою вказану суму;
- касир заповнює касову книгу і вносить грошові кошти до установи банку.

При реалізації у кредит, грошові кошти отримують по пошті, при цьому на пошті грошові кошти отримують дві особи. Вони записують отримані грошові кошти, передають їх касиру, який записує їх у касову книгу і передає в установу банку.

Касир звітує за отримані грошові кошти відділу обліку реалізації, який переносять усі записи у Книгу продажу.

Необхідно:

1. Визначити «слабкі місця» у системі внутрішнього контролю і бухгалтерського обліку ТОВ «Країна-модерн».
2. Описати тести контролю, які проведуть внутрішні аудитори для перевірки відсутності викривлень у системі продажу.

Завдання 3.

За даними балансу ТОВ «Кортир» первісна вартість основних засобів дорівнює на 01.01.2022 р. – 55836,0 тис. грн.

За рік збільшення первісної вартості основних засобів відбулося на 10521,5 тис. грн., в тому числі за рахунок введення в експлуатацію – 6715,0 тис. грн. (в т.ч.: транспортних засобів на 1503,8 тис. грн. та обладнання від іноземного інвестора на 3856,3 тис. грн.).

В 2022 р. проведено операції з ліквідації та продажу основних засобів, первісна вартість яких склала 1314,2 тис. грн.

В 2022 р. здійснено монтаж, наладку й тестування каналів локальної мережі Internet на суму 22,2 тис. грн. (в обліку відображено за б/р 106).

В червні 2008 р. було проведено індексацію об'єктів житлового фонду на 1980,1 тис. грн. (підстава: Постанова КМУ від 31.08.1996р. №1024, Наказ ДКУ з БА від 20.05.2005 р. № 84). За наслідками списання основних засобів оприбуткований металобрухт (Дт 20 «Виробництво» Кт 746 «Інші доходи від звичайної діяльності»).

На підставі розпорядження міської держадміністрації було безкоштовно передано до комунальної власності територіальної громади гуртожиток (первісна вартість – 55,7 тис. грн., знос – 17,2 тис. грн.).

ТОВ «Кортір» використовує в своїй діяльності основні засоби, залишкова вартість яких, внаслідок нарахування амортизації дорівнює нулю (загальна первісна вартість – 3005,3 тис. грн.).

На підставі договорів в процесі виробництва використовуються орендовані вантажні автомобілі та надає в оренду офісні приміщення.

За 2022 р. здійснені витрати як на капітальний ремонт основних засобів (1826,4 тис. грн.), так і на поточний.

Переоцінка основних засобів з метою ведення бухгалтерському обліку на 31.12.22 р. не проводилася.

За даними Головної книги первісна вартість основних засобів на 31.12.2022 р. складає:

	(грн.)	
Основні засоби	Загальна сума	Питома вага, %
Земельні ділянки	173285,96	0,3
Будівлі та спорудження	46033446,04	70,8
Машини та обладнання	15164621,84	23,3
Транспортні засоби	2874068,85	4,4
Інструменти, прилади та інвентар	610084,11	0,9
Багаторічні насадження	178109,82	0,3
Малоцінні необоротні матеріальні активи	9664,60	-
<i>Разом</i>	<i>65043281,22</i>	<i>100</i>

Необхідно:

1. Скласти Програму внутрішнього аудиту основних засобів.
2. Визначити методи здійснення внутрішнього аудиту.
3. Навести перелік доказів до кожного пункту Програми внутрішнього аудиту основних засобів.

Змістовий модуль 4.

Організація та методика процесу виконання внутрішнього аудиту фінансових звітів.

Завдання 1.

Відділу внутрішнього аудиту торгівельної компанії ТОВ «Сонечко» доручено здійснити перевірку стану бухгалтерського обліку на 30.06.2022 р. Для перевірки були надані усі необхідні документи, інформація за залишками на початок року та за операціями, що здійснювалися протягом I півріччя 2022 р.

Залишки за рахунками на 01.01.2022 р.

Рахунок		На початок	
		Дт	Кт
10	Основні засоби	1200	
13	Знос необоротних активів	-	200
201	Виробничі запаси	20000	-
31	Поточний рахунок	4000	-
40	Статутний капітал	-	25000
Разом:		25200	25200

Журнал господарських операцій за I півріччя 2022 р.

№ з/п	Господарські операції	Кореспонденція рахунків		Сума, (грн.)
		Дт	Кт	
1	2	3	4	5
1	Продаж товарів ПП «Конзап»	281	631	9600
2	Нарахований ПДВ на відвантажені товари	6415	631	1600
3	Передано матеріали у виробництво	23	201	15000
4	Надійшла виручка від ПП «Конзап»	311	361	4000
5	В рахунок відвантаженого товару отримано від ПП «Конзап» будівельні матеріали (без ПДВ)	207	631	2200
6	Вхідний ПДВ з отриманих будівельних матеріалів	6415	631	440
7	Проведено залік однорідних взаємних вимог з ПП «Конзап»	631	361	2640
8	Продаж продукції іноземному покупцю	362	701	11880
9	Нарахована курсова різниця (позитивна) на заборгованість за експортним договором	362	714	270
10	Надійшла на склад сировина від ПАТ «Креатор»	201	631	3000
11	Вхідний ПДВ з отриманої сировини	6415	631	600
12	Здійснено оплату на адресу ПАТ «Креатор»	631	311	1600
13	Оприбутковано готову продукцію	26	23	15770
14	Нарахована курсова різниця (позитивна) на залишок валюти на поточному рахунку	312	714	280
15	Нараховано амортизацію основних засобів, задіяних для виготовлення продукції	23	13	200
16	Отримано кредит терміном на 1 місяць під 31,3 % річних	311	601	2300
17	Нараховані відсоткові по кредиту	952	684	?
18	Перераховано установі банку відсотки за користування короткостроковим кредитом	684	311	40
19	Надійшло устаткування від імпортера	15	632	4400

1	2	3	4	5
20	Нарахований ПДВ при імпорті	6415	685	880
21	Нарахована курсова різниця (негативна) на заборгованість імпортерів	945	632	100
22	Придбання основних засобів у ТОВ «Лікра-м»	15	631	3500
23	Вхідний ПДВ за прибраними основними засобами	6415	631	700
24	Введення в експлуатацію основних засобів	10	15	7900
25	Перерахована вартість устаткування на адресу ТОВ «Лікра-м»	631	311	3000
26	Нарахована зарплату працівникам підприємства (в т.ч. виробничим працівникам – 12000 грн., адміністративно – управлінському персоналу – 4800 грн.)	23 92	661 661	12000 4800
27	Утримано із заробітної плати ПДФО та військовий збір	661 661	65 6411	588 2432
28	Нараховані внески на зарплату працівникам	23, 92	65	?
29	Отримано в установі банку готівкові кошти по чеку для видачі заробітної плати	301	311	13780
30	Виплачено зарплату	661	301	13000
31	Нарахований резерв відпусток поточного місяця	92 23	471 471	300 750
32	Отримано відсотки за збереження коштів на розрахунковому рахунку	311	732	880
33	Нараховані орендні плати за користування офісом згідно наданого акту наданих послуг	92	685	1200
34	Вхідний ПДВ за орендні послуги	6415	685	240
35	Нараховані витрати на рекламу	93	685	1900
36	Вхідний ПДВ за рекламні послуги	6415	685	380
37	Безоплатно отримані необоротні матеріальні активи від ТОВ «Благодія»	11	42	300
38	Прийняте рішення про збільшення Статутного фонду до 50000 (5000 акц. по 5 грн.)	?	?	25000
39	Реалізовано 1000 акцій по номіналу	?	?	5000
40	Реалізовано 2000 акцій вище номіналу (7 грн.) в обмін на основні засоби	?	?	14000
41	Емісійний доход від продажу 2000 акцій	?	?	4000
42	Списання готової продукції по собівартості	901	26	?

Необхідно:

1. Навести перелік стандартів внутрішнього аудиту, якими керувався внутрішній аудитор при проведенні перевірки.

2. Визначити документи, які необхідно додати до звіту внутрішніх аудиторів за умови виявлення недоліків у веденні обліку окремих фінансово-господарських операцій.

3. Охарактеризувати принципи та процедури, які будуть здійснені внутрішніми аудитором у відповідності до стандартів внутрішнього аудиту.

Завдання 2.

В касі ПАТ «Промстрой» інвентаризаційною комісією за участю внутрішнього аудитора встановлено станом на кінець дня 14.09. 2022 р.: готівки при покупорному переліку – 1265,00 грн.

У касі зберігаються чекові книжки по поточному рахунку. За даними касової книги на 14.09.2022 р. у касі обліковується сума 1351,00 грн. Ліміт каси встановлено у розмірі 1200,00 грн.

14.09.2022 р. було проведено такі готівкові операції:

- прибутковий касовий ордер № 14 – оприбутковано виручку їдальні 1250,00 грн.;
- прибутковий касовий ордер № 15 – одержано 300,00 грн. за автопослуги від Ломакіна О. О. (документ недооформлений);
- видатковий касовий ордер № 6 – видано за приватною розпискою Дайнеко В. В. 350,00 грн.;
- платіжна відомість на виплату дивідендів загальною сумою 1350,00 грн., у якій є підписи про отримання 1300,00 грн.

Необхідно:

1. Скласти робочі документи внутрішнього аудитора:

- акт інвентаризації каси (загальноприйнятої форми);
- відомість порушень в обліку касових операцій за нижченаведеною формою:

Первинний документ, обліковий регістр				Зміст порушення	Характер порушення (помилка, факт обману)	Який документ порушено	Розрахунок фінансових ризиків
назва	№	дата	сума				

Завдання 3.

Внутрішній аудитор проводить перевірку на ТОВ «Лукпром», яке здійснює торгівлю непродовольчими товарами. У товариства є клієнт – ТОВ «Енергокомплекс», дебіторська заборгованість якого прострочена, і яка становить 150 тис. грн., але директор ТОВ «Лукпром» не погоджує створення

резерву сумнівних боргів, оскільки розраховує на погашення боргу у наступному звітному періоді.

ТОВ «Лукпром», має наступні дані балансу на кінець 2022 року:

(тис. грн.)

АКТИВ		ПАСИВ	
Основні засоби	900	Статутний капітал	1050
Запаси	400	Довгострокові кредити	400
Дебітори	650	Кредиторська заборгованість за товари	400
Грошові кошти	100	Заборгованість перед бюджетом	200
<i>Баланс</i>	<i>2050</i>	<i>Баланс</i>	<i>2050</i>

За 2022 рік обсяг реалізації склав 30500 тис. грн., чистий прибуток склав 270 тис. грн.

Необхідно:

- Здійснити аналіз фінансового стану ТОВ «Лукпром» для підтвердження можливості функціонування у майбутньому.
- Навести перелік аудиторських та аналітичних процедур програми аудиту подальшого функціонування ТОВ «Лукпром».

Змістовий модуль 5.

Організація та методика внутрішнього аудиту ефективності системи внутрішнього контролю бізнес-процесів.

Завдання 1.

Аналізуючи результати перевірок за наслідками 2021 р. – 2022 р. відділ внутрішнього аудиту ТОВ «Грандекс» узагальнив виявлені при аудиті порушення (зловживання), які наведені в гр. 1 табл.

Зміст порушення (зловживання)	Суб'єкти порушення (зловживання)	Об'єкт порушення (зловживання)
1	2	3
Повторна оплата або передоплата за послуги		
Удаване створення СП, дочірніх підприємств		

1	2	3
Передача малоліквідного товару підприємству на консигнацію		
Підробка документів, наявність фальшивих векселів		
«Безтоварні» рахунки – фактури, накладні, змова з постачальниками та покупцями		
Присвоєння коштів з виторгу, не оприбуткування їх		
Підміна товару на менш якісний		
Проведення в обліку нехарактерних (заборонених) записів		
Страхування заздалегідь безповоротних кредитів		
Неефективна покупка цінних паперів		
Ухилення від сплати податків		

Необхідно:

1. Визначити суб'єкт та об'єкт виявлених порушень (зловживань).
2. Перелічити аудиторські процедури, за наслідками виконання яких були виявлені ці порушення (зловживання).
3. Скласти фрагмент Листа до управлінського персоналу стосовно виявленого відділом внутрішнього аудиту ТОВ «Грандекс» порушення (зловживання) (на вибір).

Завдання 2.

ТОВ "Технік-експерт" спеціалізується на роздрібній торгівлі електротоварами та нещодавно ввело в експлуатацію комп'ютеризовану штрихову кодову систему для реєстрації отриманих товарів, продаж та кількості запасів.

В цій комп'ютеризованій системі коли товари отримані, то відділ по отриманню товарів:

- або розшифровує штриховий код з коробки, в якій знаходиться товар, або вводить штриховий код вручну;
- вручну вводиться кількість отриманих одиниць товару (наприклад в коробці може бути 100 відеокасет).

Кількість отриманих одиниць додається о кількості запасів, зареєстрованих в комп'ютері.

– коли товари реалізуються клієнтам, штриховий код товару або зчитується, або вводиться вручну та комп'ютер видає рахунок - фактуру продаж, де відмічається продажна ціна товару, зареєстрована в файли постійних даних. Кількість проданих одиниць вираховується з кількості запасів, зареєстрованих в комп'ютері;

– періодично проводиться інвентаризація запасів і дані інвентаризації співставляються з комп'ютерними даними, якщо виявляються значні відхилення, кількість запасів в комп'ютері змінюється;

– система дозволяє: додавати або змінювати відомості (подробиці) про товари та їх продажні ціни; змінювати кількість запасів внаслідок різниці, що виявлено під час інвентаризації; надавати клієнтам особливі ціни (наприклад, коли товар частково зіпсований або якщо діє знижка).

Підприємство реалізує товари тривалої реалізації (телевізори, відеомагнітофони, відеокамери та аудіо апаратури).

Необхідно:

1. Запропонувати та обґрунтувати періодичність проведення інвентаризації.
2. Визначити види контролю, які повинні застосовуватися для гарантії того, що ціни на товари в комп'ютерному файлі і в магазині правильні.
3. Визначити види контролю, які повинні застосовуватися для мінімізації ризику збоїв системи, та створення можливості повторного запуску системи з мінімальною затримкою.

Змістовий модуль 6.

Організація та методика внутрішнього аудиту окремих систем управління на підприємстві

Завдання 1.

У ТОВ «Промлан» є два незалежних цехи, з яких перший територіально знаходиться разом із головним офісом. У кожному цеху працює свій бухгалтер.

Звіт про прибутки і збитки та баланс готуються окремо, а потім у головному офісі складається консолідована звітність.

Цех № 1 виробляє опалювальні системи для підприємств. Усі роботивиконуються під замовлення споживачів. Менеджери цеху № 1 відрізняються високим професіоналізмом.

Цех № 2 розташований за 250 км від першого й виробляє побутову електротехніку. В останні роки цех № 1 став досить прибутковим, а рентабельність цеху № 2 знизилася.

Рада директорів займається пошуком покупців для цеху № 2, за відсутності таких цех буде закритий.

Рада директорів сподівається підвищити курс акцій підприємства, повідомивши результати діяльності раніше, ніж конкуренти, тому просить скоротити час документальної перевірки.

Рада директорів також сповістила журналістів, що очікується зростання прибутку за поточний рік порівняно з минулим по цеху № 1 не менше ніж на 30 %.

Необхідно:

1. Ідентифікувати індикатори ризику внутрішнього аудиту та напрями їхнього можливого подолання.

Завдання 2.

В таблиці наведені стверджувальні документи за виявленими фактами недоліків в організації та веденні бухгалтерського обліку окремих об'єктів на підприємстві:

№ з/п	Перелік порушень	Стверджувальні документи (посилання на облікові реєстри)
1.	Касові операції	
1.1.	Нестача або надлишок готівки в касі	
1.2.	Порушення або зловживання по касових операціях	
2.	Банківські та розрахунково-кредитні операції	
2.1.	Неправомірне відшкодування підзвітним особам витрат у відрядженні	
2.2.	Використання банківських кредитів не за цільовим призначенням	
2.3.	Підробки в документах	
3.	Збереження запасів	
3.1.	Нестача або надлишок сировини, матеріалів	

3.2.	Неправильне списання природних втрат	
3.3.	Неправильне віднесення на собівартість запасів	

Необхідно:

1. Визначити, які обов'язкові документи необхідно додати до Звіту внутрішнього аудитора за умови виявлення недоліків у веденні обліку окремих об'єктів.

2. Заповнити стовпчик вище наведеної таблиці «Стверджувальні документи (посилання на облікові реєстри)».

Завдання 3.

Начальнику кадрової служби ПАТ «Костар-К» потрібно розглянути резюме кандидатів на заміщення посади внутрішнього аудитора, надані кадровим агенством.

РЮЗЕМЕ 1

Кисіль Микола Олегович

Адреса: м. Харків, проспект Миру, буд. 67, кв. 52.
Домашній телефон: 95-17-13. Мобільний телефон: 097 252 60-80.
E-mail: kicelman@ukr.net.

МЕТА – здобуття посади внутрішнього аудитора.

ПРОФЕСІЙНІ НАВИЧКИ ТА ЗНАННЯ:

участь в аудиторських перевірках організацій різних форм власності та сфер діяльності; консультування з питань бухгалтерського та податкового обліку; досвідчений користувач ПК: «ВАС-Бухгалтерія», MS Office, правова система «Консультант».

ДОСВІД РОБОТИ:

Внутрішній аудитор, 2014-2022 рр. ПрАТ «АТРИУМ», м. Львів. Основні обов'язки:

- розроблення та впровадження системи внутрішнього обліку та контролю
- фінансових і матеріальних ресурсів підприємства (подальше управління системою);
- аналіз і перевірка ефективності використання та збереження активів, обґрунтованості зроблених витрат, формування звітності;
- контроль розрахунків з контрагентами;
- робота з дебіторською та кредиторською заборгованістю;
- проведення інвентаризації основних засобів і товарно-матеріальних цінностей.

Помічник аудитора, 2013 – 2014рр. ПП «Конфіденц-аудит». Основні обов'язки:

- відновлення бухгалтерського обліку компанії;
- формування спеціалізованих звітів;
- ведення бухгалтерського обліку на декількох підприємствах за спрощеною системою оподаткування.

ОСВІТА – вища. Харківський державний економічний університет, 2000 р.,

спеціальність «Бухгалтерський облік і аудит», кваліфікація – економіст.
ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ:
 Одружений. Військовозобов'язаний. Водійське посвідчення категорії С.
 Активна
 життєва позиція.
 ОПЛАТА : не менше 18 000 грн.

РЮЗЕМЕ 1

Чайкіна Катерина Григорівна

Стаж роботи: 21 рік.

Вік – 43 роки.

Адреса : Харківська область, м. В. Бурлук, вул. Ромашкова, буд. 12.

Сімейний стан: одружена.

Діти: двоє дітей 12 та 14 років.

Мета – пошук нової роботи, професійне зростання.

Посади – заступник головного бухгалтера, головний бухгалтер, начальник відділу внутрішнього аудиту.

Освіта : вища, 1989 – 1993 рр. – Донецький державний університет (спеціальність – економіст-бухгалтер), диплом з відзнакою.

Стаж роботи головним бухгалтером – 6 років, аудитором – 9 років.

Досвід роботи: з 1993 до теперішнього часу – бухгалтер, заступник головного бухгалтера, головний бухгалтер, в. о. фінансового директора, аудитор відділу внутрішнього аудиту, начальник відділу внутрішнього аудиту Холдингу «Аксьонов Комерсіаль Інтернасьональ» (виробництво металоконструкцій та їх реалізація, оптова торгівля).

Додатково : веду курси бухгалтерського та податкового обліку. Маю сертифікат незалежного аудитора з 2004 року.

Додатково : професіоналізм, висока працездатність, впевненість, спокій, вміння працювати у форс-мажорних обставинах, гнучкий стиль і вміння керувати колективом, хороша пам'ять, націленість на тривалу роботу у фірмі.

Додатково: Знання законодавства України з бухгалтерського та податкового обліку, впевнений користувач ПК, «Бухгалтерія-ВАС», банк-клієнт, правові бази Word, Excel тощо.

Оплата 17 800 грн. – 25 000 грн.

Необхідно:

1. Оцінити переваги та недоліки кандидатів.
2. Зробити висновок, який з кандидатів є прийнятним для ПАТ «Костар-К»

II. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти:

1. Про внутрішній аудит : проект Закону України URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55935
2. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : Закон України від 26.01.1993 р. № 2939-ХІІ.
3. Про затвердження Кодексу етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту : Наказ МФУ України від 29.09.2011 р. № 1217 <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1195-11>
4. Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту: Наказ Міністерства фінансів України від 04.10.2011 р. № 1247 URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11>
5. Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту (Стандарти).URL:https://na.theiia.org/translations/PublicDocuments/IPPF-Standa_rds_2017-Ukrainian.pdf.
6. Кодекс етики Інституту внутрішніх аудиторів URL : <http://iia-ua.org/wp-content/uploads/2013/10/Code-of-Ethics-Ukrainian.pdf>

Основна:

1. Внутрішній аудит : навчальний посібник / за ред. Ю. Б. Слободяник. Суми: ТОВ «ВПП «Фабрика друку», 2018. 248 с.
2. Каменська Т. О., Редько О. Ю. Внутрішній контроль і аудит в управлінні: практ. посіб. Наук. шк. аудиту, Нац. Центр Обліку та Аудиту. К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2015. –375 с.
3. Немченко, В. В., Хомутенко В. П., Хомутенко А. В. Практичний курс внутрішнього аудиту: підручник для ВНЗ., Одеська національна академія

харчових технологій; Одеський державний економічний університет. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 239 с.

4. Пашкевич М. С., Шишкова Н. Л. Контроль: незалежний, внутрішній, державний: навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 1. Незалежний аудиторський та внутрішньогосподарський контроль. Дніпро : НГУ, 2017. 182 с.

5. Пушкар М. С. Внутрішній аудит : підручник / Михайло Семенович Пушкар, Віта Зіновійна Семанюк. – Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 211 с.

6. Quality Control. International Federation of Accountants (IFAC) – The International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB). 2020. URL: <https://www.iaasb.org/projects/quality-control>

Додаткова:

1. Бондарь Ю.В. Робочі документи аудитора Лід Скедьюли та Програми. Аудиторська вибірка : посібник. Київ : ДП «Інформ-аналіт. Агентство», 2017. 396 с.

2. Проскуріна Н.М. Процедурне забезпечення аудиту. Теорія та практика : монографія. Київ : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2011. 739 с.

3. Проскуріна Н.М., Рубітель О.Ю. Організація і методика документального забезпечення аудиту фінансової звітності в системі корпоративного управління : науково-практичний посібник. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 214 с.

4. Плаксієнко В.Я., Верига Ю.А., Кулик В.А., Карпенко Є.А. Облік, оподаткування та аудит : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 509.

5. Рядська В.В., Петраков Я.В. Аудит : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 412 с.

6. Рязанова Н.О. Аудит : навч.-метод. посіб. Старобільськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2021. 234 с.

7. Ромака В. А., Лагун А. Е., Гарасим Ю. Р., Рак Т. Є., Самотий В. В., Рибій М. М. Аудит інформаційної безпеки: підручник / Львів : СПОЛОМ, 2015. 364 с.

8. Moeller, Robert R. Brink's modern internal auditing : a common body of knowledge. Robert Moeller. 7th ed. 2009. 766 p.

Інформаційні джерела:

1. Офіційний сайт Інституту внутрішніх аудиторів України. URL : <https://iia-ua.org/?tag=%D1%96%D0%B2%D0%B0%D1%83>
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL : <http://www.minfm.gov.ua>
3. Офіційний сайт Аудиторської палати України. URL : <https://www.apu.com.ua>
4. Офіційний сайт Асоціації бухгалтерів і аудиторів. URL : <http://www.uacaa.org>
5. Спеціалізований інформаційно-аналітичний ресурс для бухгалтерів, аудиторів. URL : <http://www.ukr.buhgalter.com.ua>
6. Дослідження практики внутрішнього аудиту і внутрішнього контролю в Україні. URL : [http://www.ifc.org/ifcext/eca.nsf/AttachmentsBy Title/I AIC Study Final_Ukr.pdf/\\$FILE/IAIC StudyFinal_Ukr.pdf](http://www.ifc.org/ifcext/eca.nsf/AttachmentsBy Title/I AIC Study Final_Ukr.pdf/$FILE/IAIC StudyFinal_Ukr.pdf)